

POAHLAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

8. číslo

Budyšin, awgust 1967

Lětnik 17

Hrono na žnjeńc 1967

Ja njejsym dostojny wšitkeje twojeje smilnosće a swěrnosće, kotruž sy mi, swojemu wotročkej, wopokazał. 1. Mójz. 32. 10

To su słowa z Jakuboweje modlitwy, jako so wróci z Mezopotamiskeje do stareje domizny, z kotrejež bě dyrbał před 20 lětami čekać. Tehdom bě jeho bratr Ezau jemu za žiwjenjom stał, dokelž běše Jakub jeho na hanibne wašnje wobšudził. A nětko wón njewě, kak je zranjeny bratr džensa jemu napřečo zmysleny, tuž Boha prosy: „Wumóž mje však z mojego bratra ruki, přetož ja so jeho boju, zo by njeprišoł a njezbił mje!“

Jakub je wopravdže jara problematika wosoba ze Stareho Zakonja! To běše najwjetša njeprawda, kotruž bě tehdom swojemu bratřej načinił! My so džiwamy, zo smě wosnje widžeć rěbl a na nim Božich jandzelow, haj však, zo tehdom samo něšto dožiwi wo Božej krasnosći a zo dósta Bože slubjenje a žohnowanje jako prawótc izraelskeho luda. A při tym je wón tola po zdaću njepokutny hrěšnik.

Je wón to wopravdže? Njeleži w tym, štož horjeka steji, hluboke wuznaće jeho hrěcha a winy? Wón je při wšěm Božu hnadu zhoňil w běhu 20 dołhich lět a nětko wón wě, zo teho wšeho njeje hódny. Wón so tudy hluboko pochila před swojim Knjezom kaž Pětr: „Knježe, dži wote mnje přeč, dokelž sym hrěšny čłowjek!“ —

A my džensniši křescenjo? My mamy tola tež runje w jubilejnym léce reformacije z našim Lutherom wuznawać, zo je Bóh nam dał čělo a dušu, wšitke stawy a mysle, k temu drastu a črije, jědž a piće a wšitko, štož mamy, zo je nas ze wšěj potřebnosću a žiwnosću žiwjenja bohaće a wšědnje wobstarał a přečiwo strachosći chował a před złym škital. „A to wšitko čini wón ze sameje wótčowskeje, bójskeje dobroty a smilnosće, **bjeze wšěje mojeje zaslužby a dostojnosće!**“ To je samsne wuznaće kaž horjeka Jakubowe słowo! My njemóžemy sebi ničo wot Boha žadać. Jeho smilnosć a swěrnosć, kotraž je kóžde ranje pola nas nowa, je Boží dar a Boža hnada.

A hdyž nětko njespominamy jenož na dary přenjeho artikla, ale tež druhého a třećeho, mjenujcy zo Zbožnika mamy, kiž je telko za nas činił, zo mamy wosadu, Bože słowo, sakramentaj, wodaće hrěchow a jako wottyknjeny kónc wěčnosć horjeka w swětle, potom hinak njemóžemy hač spěwaać a chwalić a wyskać

Hladajće, zo byšće rozumnje chodžili, nic jako njemudri ale jako mudri

Wuč nas wopomnić, zo mamy wumrěć, zo bychmy mudri byli. To však drje je powšitkownje znate, zo dyrbi kóždy čłowjek wumrěć. Dyrbi nas to hakle něchtón wučić?

Derje by za kóždeho było, by-li sej toho stajnje wědomy był, zo móže bórže jeho žiwjenje dokóncene być.

Snano by džensa jeho hněw mjeńši był, hdy by wědzał, zo jutřiši džen wjace njewohlada. Snano by wón mjenje zawistny był, hdy by wědzał, zo budže žiwjenje bohateho, strowego, zbožowneho bórže nimo.

Snano by ty swój čas pilnišo wužiwał, by-li wědzał, kak jara krótki je wón tebi hišće wotměrjeny.

Snano by ty džensa hišće swojemu blišemu jedne dobre słowo popřal, by-li wědzał, zo budže jutře za to přepozdže.

Snano by so ty lětsa bóle nad rjanym lécom wjeselił, by-li wědzał, zo přichodne wjace njedočakaš.

Snano by ty radšo a husćišo do Božeho domu chodžil, hdy by ty wědzał, zo bórže na tebe poslednja chorosć přińdže.

Snano bychmy wšitcy w tak wšelkich wěcach mudriši byli, hdyž bychmy wědželi, zo „naš kónc snadž blisko je“.

Wěšte však njeje, kak by so powěsć bliskeje smjerće na nas wuskutkowała. Mjez wojakami rěkaše: Wuziwajmy džensniši džen, jutře snadž smy morwi. — Jedyn mojih towaršow bě so ze swojej młodej žonu z bojosću rozžohnował, zo so snadž wjace njewróci. W Mnichowje (München) běše někotre dny přestawki měł a so tam zeznał z cuzej młodej holcu. K našej bateriji so wróciwši bě swojeho přećela prosyl, zo by wón tola ju njeskomdžil, z jeho listow wobraz cuzeje holcy wón wzać, jeli zo by padnył. A wón je padnył. A jeho přećel je wobraz tamneje Mnichowskeje holcy wón wzał.

Kak bě to tola mudrje přemyslene! Jeho młoda žona je cyle wěsće hluboko a nutrnje žarowała wo swojeho swěrneho mandželskeho — njewědžo ničo wo tamnej Mnichowskej holcy. Derje tak!

Mi smilenje so z Boha dósta, ja teho wšón běch njehódny. O kajki džiw! Hdže hrěch moj wosta a wšitka hordosć wutroby? Nětk wěm ja to, so wjeselu, wo Božim spěwam smilenju.

La.

Wopomnić, zo dyrbimy wumrěć, zo bychmy mudri byli, pak rěka: Naš Knjez přińdže a žada sebi nas před sebjem, zo bychmy rozličili wo swojim žiwjenju.

Mudrje chodžić! Wědžeć, zo mamy před swojeho sudnika stupić.

Naš Zbožnik je nam přirunanje powědał wo njesprawnym zastojniku. Džěci swěta su mudre na swoje wašnje, so prócuja, wužiwaju kóždu, a hdyž dyrbi być, tež tu poslednju, njesprawnu móžnotu, zo bychu sej swój přichod zwěsćili. Pola nas wo wjace dže hač jenož wo naš zemski čas. Nam dže wo wěčne žiwjenje. Jezus chce nas napominać, zo bychmy tež pilni byli a kóždu móžnosć wužiwali.

Nam je trjeba tajkeho napominanja. Wosrjedž tuteho swěta smy w strachu, zo smy runjeća wšitkim swětnym, zo nas wjesela a starosće zachodneho žiwjenja tak zapřahnu do swojeje služby, zo při wšěm za bywamy wěčnosć. Na swěće drje smy, ale swětni njetřebamy być, dokelž mamy swoje měšćanske prawo w njebjesach. To rěka jako mudri chodžić tu po swěće, zo mjez spytowanjemi swěta a čěla njebjesa njezabudžemy, kotrež su nam dobyte přez našeho Zbožnika.

Nic z kisałym mjezwočom na boku stać a zawidžeć druhim jich swětně wjesele. Wšitko je naše, ale my smy Chrystusowi a nic wotročcy žadosć a bludnych sonow.

Chodžće mudrje, njeje za nas struchće a blěde, hrožace prikazowanje. To je mudrosć, zo my za zachodne kubla njeprědamy wěčnosć.

Bóh však je nam wjace króć dopokazał, zo su pjenjezy tón njeprawy, haj njesprawny a jebacy mamon. Pjenjezy swoju strašnu móc nad nami zhubja, hdyž je wužiwamy z póciwěj, lubosćiweje wutroby, hdyž z nimi dobrotu činimy a sej tak přećelow dobudžemy, zo bychu nas jónu do wěčných stanov přiwwzali. W.

Přichodne serbske kemše w Drježdžanach

24. septembra 1967 w 15.30 hodž. w cyrkwi swj. Marka (Dresden-Pieschen, Markus-Kirche).

Prědować budže br. farar Paler-Husćanski.

Napišće to swojim přiwuznym a znatym do Drježdžan.

Moje přebywanje w chorowni

Chorownja — to je městno, na kotřež čłowjek pak z wěstje džakownosću pak njerady spomina. Zařdžene lěto 31. žnjeńca dyrbjach so do Budyškeje chorownje na operaciju podač. Po přizjewjenju zastupich do domu III, hdžež mi sotra stwu z jednym ložom připokaza, dokelž tam druheho ruma njebě. Ležach tak rjec na chwilu „priwatnje“ a čujach so tam derje. Samota mi tyžeše. Běch wšak chětro chipry.

Hižo na druhi dzeń so zeznach ze starcom, kotryž so mi jako Schneider z Hrodzišća předstaji. Woprašach so jeho, kak drje so tam staremu fararjej Krawcej wjedže, a wón mi wotmołwi:

„Tón stary farar Krawc, to sym ja.“ Husćišo zetkujo rozmołwjachmoj so, a wón mi mnoho ze swójeho žiwjenja a zastojnstwa powědaše. Zetkach so tam tež z lubym bratrom z Poršiskeje wosady. W pódlanskim domje přebywaše hižo dolhi čas serbski bratr z Bukečanskeje wosady. Tež jeho wopytowach a wobzarowach, zo so z nim tak prawje polěpšować njechaše. Nimale po léce wopuścił někak wustrowjeny chorownju, a z wulkej radosću wuhladach jeho na kublanskim dnju w Budyšinje kaž tež lubeho Poršičana.

Po dwěmaj njedzelomaj mi lékar a sotra zdžělištaj, zo budu do chirurgiskeho wotdžěla přepołoženy. Zastupiwi do jstwy, wuhladach čornucha. Postrowich chorych, ale z čornuchom njepowědach. Pytnych, kak jemu sotry njerozumja a wón nic jim. Lékar so z nim w jendželskej řeči dorozumi. Woprašaja so mje, hač ju tež

wobknježu. Bohužel pak so mi jazyk jendželsce njewjerči.

„Škoda“, mi lékar rjekny, „jemu čas dolho traje, hdyž ničto z nim njerěči.“

Na to pak tola spytach, a hlej, cyle derje so dorozumichmoj — wězo w němskej řeči. Rěčach pomału a cyle po pismje. Nětko so wulce radowaše, hdyž měješe někoho za rozmołwu. Hdyž raz serbsce čitach, so mje woprašaja, hač je to serbska kniha a hač ju rozumju. Dyrbjach jemu potom něšto wo Serbach powědač, přetož běše hižo w měsće ludži serbsce rěčeč slyšač.

Bórže přindže dzeń, na kotrymž dyrbjach na operaciju. W nocy do teho njemějach spanja. Lékarjo a sotry běchu wšak lubi a přecelni. Hdyž ležach zaso po operaciji we ložu, mějach wulke bolosće, kiž so hakle přez injekciju tróšku woložichu. Na třeci dzeń bě mi přez měru hubjenje. Lubu operacisku sotru, kotraž mje husto wopytowaše, prošach wo šalku bunjaceho kofeja. Sotra so nade mnu smila a mi moju přostwu dopjelnja. Ja so bórže zaso zhrabach.

Njedzělu wšak bě mi žel, zo njemóžach po zwučenym wašnju ke mši hič. Jako so zaso wuchodžowach, wobhonič so za duchownym Krawcom a zhonich, zo kruće leži. Krótko na to bě Bóh jeho wotwołač. Po třoch njedzělach podach so druhi raz na operaciske blido. Z Božej pomocu wšo derje přetrach a kónc winowca smědžach džakny napřečo Bohu kaž tež lékarjam a sotram chorownju wopuścič.

Pa. Ha. w Ha.

Bě reformacija třebna?

Nastawk w mejskim čísle „Pomhaj Bóh“ skonči ze słowami: „Hdy by Luther so tehdom dač narěčeč — abo tež přeswědčić a by cofnył, reformacija njeby přišta — cyrkej njeby tehdom rozpadnyła. By to snadž lěpje bylo?“

Z tutym prašenjom je so hižo wjele fachowcow a njefachowcow zaběrało. Wotmołwy su jara wšelakore! Njehamaj pak na žadyn pad přewidžeč, zo njeje reformacija w 16. lětstotku jenički pospyt, cyrkej reformowač. Wuslědk bě přeco, zo je so cyrkej někak džělila. Hižo ze 6. lětstotka je so na příklad cyrkej Armeńjanow wot wulkeje cyrkwje džělila. A na žadyn pad njemóžemy prajič, zo je romska cyrkej najstarša cyrkej. W léce 1054 je so wulka cyrkej džělila do wuchodneje a do zapadneje cyrkwje. Hakle z tuteho lěta móžemy wo zapadneje cyrkwji jako wo romsko-katolskej cyrkwji pod nawjednistwom bamža rěčeč.

Njesměmy sej tež myslíč, zo nastachu w 16. lětstotku wšitke nowe cyrkwje pod wliwom lutherskeje reformacije. Reformowane cyrkwje maja Calvina za swójeho wuznamnišeho reformatora. Cyrkej Mennonitow, kotraž je po wójnje wjele Němcam přez pakety z najwjetšeje nuzy pomhała, ma swóje korjenje w tak mjenowanym „lěwym křidle“ refor-

macije. Thomas Müntzer je jedyn z jich „reformatorow“.

Bratrska jednota je so samo hižo 50 lět do započatka lutherskeje reformacije založila. Jich „reformator“ Jan Hus bu hižo w léce 1415 w Konstancu spaleny.

Njehamaj docyła wšitke cyrkwje mjenowač, kiž w času lutherskeje reformacije abo hižo předy so wot romskeje cyrkwje džěllichu. To jedne pak nam wšitke tute cyrkwinke reformacije, kotřež we wšelakich krajach a pod wšelakim nastorkom so založichu, pokazaja: Reformacija romskeje cyrkwje — tamne hišće starše wuchodne cyrkwje nas nětko jónu njezajimuja — bě třebna!

Pod tehdomnišimi poměrami bě džělenje jenička móžnosć reformacije, přetož cyrkej njebě zrała so reformowač dač. Jako cyk bě tak do swětného zašmjatana, zo je hišće dolho trjebała, doniž je nuznosć woprawdžiteje reformacije dowidžala. Njemóžemy tu cyle wuwieće katolskeje cyrkwje hač do džensnišeho pokažac. Džensa znajmjeńša wě: Ecclesia semper reformanda — Cyrkej ma so přeco reformowač. A tež naša cyrkej nima žaneje přičiny, swójeje reformacije před 450 lětami so hordzić, hdyž přewidzi wěrnosć tuteje sady: „Cyrkej ma so přeco reformowač“, tež lutherska cyrkej. A tuta stajna

reformacija wšěch cyrkwjow ma džensa jedyn cyle: jednotu wšěch křesćanow. Kak, to hiče njewěmy. Zawsće pak nic hinak hač tak, zo wšitke cyrkwje runoprawnje mjez sobu wo pučach do jednoty wuradžuja a wšitcy křesćenjo modlitwu wo jednotu njezabudža.

J. L.

Bože słowo we wjele rěčach

Po najnowšej statistice swětowego zwjazka bibliskich towarstwow je so Swjate Pismo hač dotal do 1280 rěčow přeložilo, cyla Biblija do 240, Nowy Zakoň do 301 a někotre bibliske džěle, znajmjeńša jedna cyla kniha 739. Potajkim je 90 proc. z čłowjekow wšeho swěta, kiž maja nětko móžnotu, Swjate Pismo w maćeršćinje čitač. Loni wudachu so 3 nowe přeložki cyleje Biblije w afrikanckich rěčach. Haj wšak, přeco hišće je někak 1000 rěčow a narěčow bjez Biblije, tak zo je přeloženje Swjateho Pisma tež džensa hišće wažne. Wokomiknje džělaja tež na přeložku do 375 mjeńšich rěčow.

W tych krajach pak, w kotrychž hižom dołho cyla Bibliju w swójej řeči maja, prócuja so wo rewiziju Biblije, kaž smy to runje pola nas w Němcach kaž w Serbach nazhonili. Na tym polu tež katolscy a ewangelscy teologjo zchromadnje džělaja.

Připódlja ze Serbskeho cyrkwinskeho dnja 1967

Klukš. Najstaršeho kemšerja Serbskeho cyrkwinskeho dnja zwěsćichmy: Lubemu knjezej Arnoštej Wuitzej z Klukša da Bóh Knjez z 90 lětami mjez nami tutón dzeń swjećić. 10. januara 1878 so narodzi w Małym Radšowje (Klein-Radisch). Wón je swěrný kemšer a jedyn z jenož štyri Klukšanskich čitarjow „Pomhaj Bóh“. Hižo w zašłym léce bě mjez nami, byrnjež dyrbyeše wjetšina w busu stač a so lěpšich časow troštwawač. Bóh je jeho přez tute 90 lět po husto dosć džiwnych pučach wjedł, kiž su so tola jako dobre puče wukopali. Bóh žohnuj našeho najstaršeho Klukšana.

Drježdžany. Na 4. njedzeli po Swjatej Trojicy běchu serbske kemše w Drježdžanskej cyrkwji Swjateho Marka. Nahladna ličba Serbow a Serbowkow bě so zaso zešla. Po kemšach so zchromadžichu kemšerjo w Schmidtec hosćencu na šalku kofeja. Klukšanski farar Wirth rozprawi wo Slepjanskim cyrkwiniskim dnju. Ze zajimom scěhowachu kemšerjo našim dožiwjenjam. Po wašnju Serbskeho cyrkwinskeho dnja sej zaspěwachu lube serbske spěwy. Knjez Janec a knjeni Zahrodnikowa prošaja wo adresy Serbow w Drježdžanach.

Hornja Lužica: Žel nam je, zo z někotrych serbskich wosadow njejsu na Serbski cyrkwiniski dzeń přišli. Je-li smy prawje widželi, běchu z Malešec sej jenož Keblerec do Slepého dojšli. Hač z Chwačic a z Hrodzišća něchtó w Slepom bě, njeje tak lochko rozsudzić. Wšitcy, kiž z nami w Slepom njeběchu, su něšto rjaneho našeho žiwjenja tu na zemi skomdžili.

P. W.

Natalja Sawišna

Law Nikolajewič Tolstoj 1828–1910

Wosrjedz zańdženego lětstotka běhaše po dworach wsy Chabarowki holca we wšednej drasće a bosy, ale wjesoła, tołsta čerwjenoličkata Nataška. Dla zaslužby a na próstwu jejneho nana Sawy, kotryž běše hudźbnik, klarinetista, bě ju mój dźéd do swójeho domu přiřwał. Wona słušeše do služobnych mojeje wowki. Nataška, kotraž měješe stwy rjedzić, so w swójej službje wuznamjenješe ze swójom přistojnym wašnjom a pilnosću. Hdyž bě so moja maćerka narodziła a trjebachu za nju pěstońcu, tak tutón nadawk napołożichu Natašce. W tutej nowej winowatosći bě sej wona zaslužila chwalbu a mytowanje za swoju prócu, swěru a lubosć k młodej knjeni.

Napudrowana hłowa a nohajcy z pódwjazkami młodeho, hibićiweho oficianta Foki, kotryž so husto po službje z Nataškou zetkawaše, běchu jeje prostu ale lubosćiwu wutrobu napjelnili. Wona so samo rozsudzi k dźédej dońc, zo by jeho prosyła wo dowolnosć, so na Foku směć wudać. Dźéd wobhladowaše jeje přeće jako njeđzakownosć, rozhněwa so na nju a da wbohu Natalju do hródze w daloko wotležanej wsy, zo by tam pokućila. Ale po šěsć měsacach wzachu Natalju zaso wróco do domu a do jeje přjedawšeje služby, dokelž ju nichtón tu njemóžeše zastupować.

W swójej wšednej drasće so wona z wuhnanstwa wróci, dźeše k dźédej, padny jemu k nohomaj a prošeše jeho, zo by jej dał zaso swoju milosć, swoju lubosć a jej wodał jeje hłuposć. Wona přisahaše, zo so tajke něšto ženje wjace njestanje. A zawěrnó, wona je swoje słowo dźeržala.

W tutym času sta so Nataška Natalja Sawišna a wzda so swójeje młodosće. Wšu wona lubosć, kotraž so w njej chowaše, přenjesa na swoju knjeni.

Wona dósta klučce. Wona měješe so starać wo šaty a wo pincu. Wšě nowe winowatosće wona dopjelni z cyłej pilnosću a lubosću. Tak cyle běše za dobro swóich knježich žiwa, zo widžeše we wšěm wudawki, skaženje, padustwo a ze wšěmi srědkami pytaše temu zadžěwać.

Hdyž bě so mama wudała, chceše so wona Natali Sawišni dźakować za jeje dwacećilétne dźěło a za jeje přiwisnosć. Wona ju k sebi zařwola a jej wuprají w najluboznišich słowach swoju přichilenosć a lubosć. Při tym

přepoda jej mama list z dokumentom, zo dostanje Natalja lětnje 300 rublow jako pensiju njeđziwajce na to, hač budže wona dale w našim domje služić abo nic. Natalja wza list, pohlada hrózbnje na njón a doběhny do swójeje komorki. Mama běše spóđziwana a njewočakujšo ničo dobre dóndže za njej a nadědže ju z wuplakanymaj woćomaj.

„Što je z Wami, mój hołbiko Natalja Sawišna?“ woprašá so ju mama a wza ju za ruku.

„Ničo, matuška (maćerka)“, wona wotmołwi, „ja sym dyrbjala Was z něčim rozhněwać, zo mje z domu honiće. Ja wšak póndu.“

Natalja wučahny swoju ruku a móžeše so lédma sylzow zdźeržeć. Wona chceše z komorki čeknyć. Mama ju dźeržeše, wobjima ju a wobě plakaštej.

Ja spominam z tutech časow sam na sebjě runje tak derje kaž na Natalju Sawišnu, na jeje lubosć a milosć. Ale hakle nětkle móžu to wšo prawje pohódnosćić. Njewěm so dopomnić, zo bych hdy hdže tak wurjadneho, krasneho čłowjeka zetkał, kaž běše tale staruška Natalja Sawišna. Mi so zda, zo njeje ženje sama wo sebi rěčała ani na sebjě sej myslila. Cyłe jejne žiwjenje běše lubosć a samowoprowanje. Ja běch so na jeje njesebičnu, dušnu lubosć k nam zwućil, zo sebi ani předstajić njemóžach, zo móhlo to hdy hinak być. Njeběch jej ani dźakowny a so tež njeprašach: Sy zbožowna? Sy spokojom?

Stajnje so wona z něčim zaběraše. Pak wona nohajcy štrykowaše abo ryješe w křinjach, kotrychž bě w jeje komorce nadosć, abo zapisowaše šaty. Při tym posłuchaše na wšelki nje-rozum, kotryž ja jej powědach: „Hdyž budu general, woženju so z krasnej rjanolinku, kupju sej brunacka, natwarju sej šklenčany dom a přepróšu sej staršeju Korle Iwanowiča ze Sakskeje“ a tak dale. Wona by na to wotmołwjała: „Haj, mój batjuška (nanko), haj!“ Hdyž cheych potom woteřić, woćini wona wulku křinju, w kotrejž zwjercha ležachu — derje so na to dopominam — barbojte wobrazy někajkeho husara, etiketa pomadnjeje tyzki. Z tuteje křiny wučahny Natalja kadzidło a zapali jo.

„To je hišće očakowske kadzidło. Hdyž bě waš njeboh dźéd — Njebje-

ske swětlo njech so jemu swěći! — w Turkowskej, je wón ju wot tam sobu přinješ. Tu je posledni kusk, kiž je hišće hač dotal zwostal“, tak wona z wurazom doda.

W jeje křinjach běše wšo. Hdyž raz něšto trjebachmy a wšudžom běchmy podarmo pytali, potom rěkaše: To dyrbymy so Natalje woprašec. W jeje křinjach běše tysac wěcow, wo kotrejž so nihtón njestaraše, chiba Natalja.

Raz so na nju zazłobich. To běše takle. Při wobjedže nalinych sej wodu. Při tym pušćich sudobje a napančach rub.

„Zawołaće Natalju Sawišnu, zo by so wjeseliła na swójom lubušku“, přikaza mama.

Natalja Sawišna přińdže a dohladawši so luže, kotruž běch načinił, wiješe z hłowu. Mama rjekny jej něšto do wucha. Wona mi pohrozý a woteńdže.

Po wobjedže, hdyž běch tak prawje wjesoly, skakach a dźěch na zahrodu, wuskoči nadobó zady duri Natalja Sawišna z rubom w ruce, hrabny mje, byrnjež so ze wšěmi mocami spjećowach, a počese mje z mokrym rubom mjezwóci třec: „Njepancaj na rub! Njepancaj na rub!“ při tym wolaše. Mje to tak ranješe, zo ze zlobami winčach.

„Takle“ — sam při sebi rěčach po zahrodze horje a dele chodžo — ze sylzami wojujo — „Natalja Sawišna — ně cyle jednorje Natalja — mje mjenuje ‚ty‘ a k tomu mje hišće šwika do woči z mokrym rubom kaž tajkem wjesnemu hólcej. Ně, to je žalostnje!“

Hdyž Natalja Sawišna mje plakać widžeše, wona přiběža, ale ja pak dale horje a dele chodžach a přemyslowach, kak bych lozej Natali zaplaćil jeje njeskutk.

Po někotrych minutach zawróci so Natalja Sawišna, přiběža bojazna ke mni.

„Mój batjuška (nanko), njeplaćće... wodajće mi hłupej... ja sym winowata... ach wodajće mi, mój hołbiko... tu Wam...“

Wona wučahny papjerku z dwěmaj karamelkomaj a jedne winowej jahodku. Z třepotacej ruku mi to podawaše. Ja njemějach chrobosć jej do woči pohladnyć. Ja so wotwobročich a wzach dar wot dobreje staruški a hišće bóle plakach, aie nětkle nic ze zlobami ale z lubosću a hańbu.

Z powědančka „Džěcatstwo“ Swobodnje přeložił W.

Strowe kontakty mjez ewangelskej a katolskej cyrkwu

My smy žiwi w ekumeniskej dobje. To njerěka, zo hižom jednotna swětowa cyrkej před durjemi stej. Tež njedyrbja wšitcy jednu a samsnu formu, mjenujcy někajku „uniformu“ měc. Ale „klima“ mjez wšelakimi cyrkwjemi je hinaši, mjenujcy ćopliši. My widžimy we wšěch lěhwach bratrow a sotry w Chrystusu.

Tež my Serbjaj smy hižom nowe dobre styki nawjazali. Přeni pospyt

běše w oktobru 1966 zhromadny wosadny wječor w Kolpingowni w Budyšinje. W měrcu tuteho lěta mějachmy na kubłanskim dnju katolskich fararjow a lajikow mjez nami. Woni smědzachu so tam tež słowa jimać. Tež na cyrkwinski dnju w Slepom běchu njeđzělu popołdnju mjez nami. Knjez pater Stani Nawka je so zjawnje w „Katolskim Póslu“ wo wšěm tym wuprajil, štož je tam nazhonił a kak je wón tajke zarjadowanje wobhladował. A nětko w juliju mějachmy přenje ekumeniske kemše w Njeswaćidle.

Wězo njenamakamy tajke pospyty jenož mjez nami Serbami. Wšudžom prócujšo so wo nowe, prawe, sprawne kontakty. Tež młodžina to pyta. A wo tajkim zeńdženju z katolskimi křesćanami mjez młodžinu chcu ja něšto rozprawić:

Něhdže pytaše młoda wosada styki z katolskej cyrkwu a přeprósy katolskeho fararja k sebi. Wón měješe młodym čłowjekam pomhać, přez plót hladać. Tutón wječor měješe jenož informatoriski charakter. Žiwa rozmołwa nasta, a młodostni zeznaču, zo we woběmaj cyrkwjomaj su

křescenjo žiwi, kiž Chrysta dla hromadu słušeja.

Druha młoda wosada chcyše rad něšto zhońić wo česćenju swj. Marije. Woni k sebi přeprašachu katolskeho lajika, kiž běše putnikował a wo tym wjele pisanych swětłowobrazow zhotowił. Z jich pomocu wón jenož wěcownje rozprawješe bjez diskusije, dokelž njechachu jeho do wuskosćow přinjesć, wotmołwjeć na prašenja, wo kotrychž lěpje teologa reči. A to so sta potom, jako na druhim wječoru běše katolski duchowny, kiž so prócowaše, zjawnje z młodostnymi wo tutech čezkich problemach rečeć. Młodzi křescenjo spóznaču, zo běchu měli někajke předsudki a zo so při tym wo cyle hinaše wěcy jedna, hač běchu sej to najprjedy myslili.

W druhej wosadze mějachu tři zhrmadne młodzinske wječory. Najprjedy słyšachu bibliske rozpominanje wo přirunanju wo syjerju. Ewangelski farar měješe wukladowanje, katolski nawjedowaše rozmołwu. W srjedźišću druhého wječora steješe přednošk katolskeho fararja „Što

džeržu wo cyrkwi“, kotremuž so zaso žiwa diskusija přizamkny. A na třecim wječoru mějachu zhrmadny Janski swjedžen. Katolscy a ewangelscy młodostni wječor přihotowachu. Woni rečachu wo wuznamje Jana křćenika.

(Po časopisu „Die Christenlehre“)

Ze Španiskeje

Před nětko dwěmaj lětomaj smy w našim časopisu (P. B. lětnik 1965 č. 10) něšto wozjewili wo žiwjenju a tež wo wohroženju ewangelskeje cyrkwe w Španiskej. Tam je džensa někak 30 138 000 wobydlerjow, z tych je 30 100 000 katolskich, 30 000 ewangelskich, 5 000 židowskich a 1 000 mohamedanskich. Kraj je potajkim ryzy katolski. Přiwisowarjo druhich nabožinow su tam hakle wokoło 100 lět žiwi, ale kak, mjenujcy bjez někajke swobody wěry! Statna nabožina je katolska a ma sama jenož wšitke prawa a wšón škit zakonja. Z tego scěhowachu njelube poměry za ewangelskich a druhich. Wězo nje-dosta žadyn njekatolik někajke stat-

ne abo zjawne zastojnstwo. Přeco čujachu so družu podtlóćeni a druhdy tež přescěhani.

My smy tehdom wo tym rozprawili, zo so pod wliwom bamža Jana XXIII. a drugeho watikanskeho koncila něšto přeměni a zo so ewangelscy nadžijachu, zo bychu poľnu swobodu wěry dostali. Stat sam započa přihotować nowy „statut wo protestantach“. Ministerska rada je přeni nacisk schwalila. Ewangelscy pak njejsu spokojeni z nowym zakonjom. Dale wostanje katolska wučba oficielnje statna nabožina. Haj, we nim namakaja so wukazy, po kotrychž samo žane misioniske džělo nabožinskich mješin možno njeje, abo hdyž woprawdže wabja za swoju wěc — a tajke leži nutřka w kóždej nabožinj — su wohrozeni jako tajcy, kiž přeciwo zjawnemu porjadej wustupuja. Znajmjeńša su ewangelscy přeciwo temu protestowali, a kaž smy nazhownili, chcedza woni tute wukazy hišće trochu přeměnić. Wo tym pak hišće ničo znate njeje.

Ale k tomu, čeho su so naši ewangelscy wěrybratřa tam nadžijeli, njeje přišło, a woni — runje tak tež Židza a mohamedanscy — so boja, zo samo pod nowym zakonjom wěste prawa, kotrež běchu tam w poslednich lětach oficielnje pod wliwom romskeho koncila dostali, zaso zhujba. W Španiskej je tak, zo dyrbja wojacy „na komando“ Bože služby — wězo katolske — wopytać. Ewangelskim su to w poslednim času spuścili. Kaž smy zhonili, dyrbja tež woni nětko zaso ze wšemi druhimi po prikazni kemši hić. —

Wězo njepřihotuje romska cyrkej sama temu wšemu. Tudy so jedna wo prócowanje tamnišich mócnarjow. Zo tam z oficielnej cyrkwy cyle přezjedne njejsu, z toho wuńdže, zo je španiske informaciske ministerstwo katolski časopis Jezuitow z mjenom „Aun“ zakazało.

Potajkim njeje tam ani na katolskim polu złoto, kotrež so blyšći. Tehodla njesmě nas druha powěsć překwapić, kiž so poprawom njehodži z tym wšim, štož smy pisali, zjednočić, mjenujcy zo w Španiskej znufkownje njewěra, haj samo atheizm rosće. 14 Jezuitojo su to w nadawku bamža přepytali a zwěścili: „Atheizm wobsteji w Španiskej na wšelake wašnje a wuwije so pomaluk přez měru.“ Wina na tym su po jich měnjenju njedosahace a jenož zwjeršne rozwučowanje džěci, zwonkowne nućenje k cyrkwiskim wuhotowanjam, kotrychž zmysł njerozumja, dale wulki rozděl mjez wučbu a žiwjenjom a wulki konserwatizm a tradicionalizm. Tamni Jezuitojo potom hišće wuzběhuja, zo socialna njeprawda a egoizm wyšeje woršty antiklerikalizm zawinujetej, z kotrymž je možno, zo praktiska njewěra nastanje.“ —

Nowy Klukšanski cyrkwinski zygl

Wjeselimo so na tym, zo mamy nowy zygl. Na wobrazu widziće jón. Njeje to krasny napohlad? Je pak to dolhi puć, prjedy hač móžeše so tuťon wobraz na „Pomhaj Bóh“ poslać. Něšto chcú Wam wo tym powědać. Štož stary zygl Klukšanskeje wosady znaje abo samo na wšelkich wopismach ma, dyrbi wuznać, zo njeje to dostojny zygl. Na nim bě někajka cyrkwička widžeć, ani Klukšanska, ani Minakańska. Jako wo dowolnosć za nowy zygl w Budyšinje a Drježdžanach prašachmy, dostachmy ju tež na městnje. Tola, kajki měješe wobraz noweho zyglu być? Zatamac je jara lochko, ale něšto lěpšeho dać, je hižo čezo. Prašachu so nas, što w Klukšu wosebiteho mamy. Haj, što tu wosebiteho mamy? Najprjedy myslimy na wjesne mjeno Klukš. Klukš a kluč! Ale naš luby dr. Jenč nas pokaza na knihu njebočićkeho prof. dr. Arnošty Muky, hdžež wón praji, zo přindže Klukš wot klukotać. Zaso ničo za naš zygl. Naša wosada je serbska wosada. Myslu sej, zo bych móhl ze 60 proc. našich wosadnych serbsce rečeć, byrnjež na serbskich kemšach so lédma wjac hač 20 Serbow wodbžěli a wone só samo w NOWEJ DOBJE wozjewjeja. Na zyglu měješe so serbski charakter wosady jewić, tohodla widziće łopjeno našeje serbskeje lipy. A hdyž na prawym boku łopjena kónčki ličiće, tak pytnjeće, zo słušeja ke Klukšanskej wosadze hišće 15 wjeskow. Njemóžachmy so wot myslički džělic, zo ma Klukš něšto zhrmadneho z klučom. Njeje Klukš kaž kluč k Budyskemu krajeju? Bóh daj nam, zo bychmy z tajkim klučom móhli wutroby wosady wotewrić. Je to kluč, kiž ma w swojej brodže križ. Haj, budžeš jenož te wutroby wotewrić, kiž noša tute znamjo w sebi. Tola tuťon kluč ma na druhim kóncu kulu — swětowu kulu, na kotrež steji zakótwjeny

Chrystusowy križ. Tak tež budže z tutej zyglom 450lětny jubilej woswjećeny, kiž chce nas pokazać znova na križ — centrum našeje wěry. Knjez farar Meißner ze Stołpina nam poručí molerja a grafikarja Rudolpha we Freibergu, kiž nam tuťon zygl naryso-

waše. Je to wulka a droha próca. Nětko smy džakowni, zo změjemy bórce naš nowy zygl, kiž budže generacijam krótko přédowanje džeržeć. My pak mamy nětko, džensa tute přédowanje słyšeć, kiž my w tutym čolmje cyrkwe žiwi smy (zwonkowne linije su w formje čolma molowane, hdyž wot horjeka na čolm hladaš). Škoda, zo njesmě serbske wjesne mjeno na našim zyglu pozdžišim časam wo tym swědčić, zo su tu Serbja doma byli. P. W.

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróć za měsac. — Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswačidlski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.